

MOTIVISANOST UČENIKA OSNOVNE ŠKOLE ZA FIZIČKO VASPITANJE U SLOBODNO VRIJEME

¹Jovana Njegovan,

²Brane Mikanović.

¹ JU OŠ „Branko Ćopić“ Prnjavor, Bosna i Hercegovina

² Univerzitet u Banjoj Luci, Filozofski fakultet, BiH.

DOI 10.7251/SIZ2301045N

ISSN 1840-152X

UDK: 371.1/379.8-053.5

<http://sportizdravlje.rs.ba/>

<https://doisrpska.nub.rs/index.php/SIZ>

ORIGINALNI NAUČNI ČLANAK

Sažetak: Cilj ovog istraživanja bio je da se ispita da li i u kojoj mjeri socio-pedagoška obilježja učenika starijeg osnovnoškolskog uzrasta doprinose stepenu motivisanosti učenika za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu. Definisana socio-pedagoška obilježja učenika su: pol, razred koji pohađaju, školski uspjeh i uključenost učenika u vanškolske sportske aktivnosti. Populaciju čine učenici Osnovne škole “Branko Ćopić” Prnjavor (Republika Srpska, Bosna i Hercegovina). Uzorak čini ukupno 133 učenika od toga je: 45 (33,80%) učenika petih razreda, 42 (31,60%) učenika sedmih razreda i 46 (34,60%) učenika devetih razreda. U tu svrhu realizovano je kvantitativno istraživanje. Definisani zadaci istraživanja predstavljaju fundamentalne segmente problema i predmeta istraživanja. U istraživanju je primjenjen samostalno kreiran petostepeni skaler Likertovog tipa „Stavovi učenika za fizičko vaspitanje u slobodno vrijeme“ uz pomoć kojeg se utvrđivala procjena motivisanosti učenika za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu. Analizom relijabilnosti dobio se zadovoljavajući nivo pouzdanosti $\alpha=0,92$. Uz pomoć anketnog upitnika „Anketni upitnik za učenike“ došlo se do saznanja o socio-pedagoškim obilježjima ispitanika, te na koji način učenici provode svoje slobodno vrijeme i koji je vremenski interval koji imaju u toku dana za slobodne aktivnosti. Dobijeni rezultati ukazuju da je motivisanost učenika osnovne škole za fizičko vaspitanje slaba. Blagi stepen motivacije za fizičko vaspitanje primjećen je tek kod vrlo dobrih učenika.

Ključne reči: fizička aktivnost, osnovnoškolci, podstrek učenika, vrijeme nakon izvršenih obaveza

UVOD

U vremenu digitalizacije sve češće se postavlja pitanje o učestalosti fizičke aktivnosti djece i sprečavanja sjedilačkog načina života. Školski uzrast učenika od 7 do 15 godina karakteriše proces rasta i psiho-fizičkog sazrijevanja, socijalizacije, vaspitanja i školovanja. Zdravstveno stanje i kvalitet života u ovom periodu uslovljeni su mnogobrojnim faktorima, između ostalog, i odnosom prema fizičkoj aktivnosti (Đokić et al., 2014). Slobodno vrijeme predstavlja značajan fenomen savremenog društva ali i jedan od osnovnih problema. Slobodno vrijeme je faktor koji može imati značaj u unapređivanju savremene kulture (Previšić, 2000). To je

vrijeme "izvan svih profesionalnih, porodičnih i društvenih obveza, u kojemu pojedinac po svojoj volji bira sadržaje aktivnosti odmora, razonode i stvaralaštva" (Potkonjak, 1989). Jedna od prvih posljedica rasprostiranja medija jeste prenošenje određene kulture i stilova života (Simić & Letić, 2021). Presudnu ulogu u organizaciji slobodnog vremena kod djece imaju roditelji i škola (Scruggs et al., 2003). Savremena škola učestvuje u organizaciji kreativnog slobodnog vremena učenika u vidu kulturno-umjetničkih ostvarenja i formiranju navika za zdravo življenje (Hasanbašić, 2022). Iskustva ranog djetinjstva doprinose formiranju ličnosti ali i u budućnosti formiranju stavova odrasle osobe (Marković et al., 2022).

Aktivan način života i svakodnevna fizička aktivnost imaju značajnu ulogu u prevenciji nastanka gojaznosti i drugih bolesti (DiPi-etro, 1999). Fizička aktivnost je važan faktor zdravlja. Njena uloga se ogleda u prevenciji mnogih hroničnih bolesti, usporavanju i smanjenju simptoma bolesti (Stoiljković et al., 2011). Osim ove uloge, fizička aktivnost utiče i na psihičku stabilnost čovjeka (Nikolić & Pandurević, 2017). Nedovoljan nivo fizičke aktivnosti dovodi do nastanka gojaznosti. Gojaznost je najštetnija posljedica neaktivnosti (Pretience & Jebb, 1995). Gojaznost je hronična bolest koja se ispoljava prekomjernim nakupljanjem masnog tkiva u organizmu i povećanjem tjelesne mase. U kliničkoj praksi najčešće se iskazuje preko indeksa tjelesne mase (Tsigos et al., 2008). Svako dijete bi trebalo da bude motivisano i podstaknuto na rad i psiho-fizičko napredovanje ciljem sprečavanja nastanka bolesti sadašnjice (Fraser-Thomas et al., 2005).

Motivacija je ono što ljude pokreće i pomaže im u izvršavanju zadataka (Pintrich & Schunk, 2002). Svaka individua ima lične intrinzične i ekstrinzične motive koji ju pokreću na određenu aktivnost (Vujanović, 2015). Intrinzična motivacija opisuje se kao prirodna tendencija za bavljenje ličnim interesima i uvježbavanje svojih sposobnosti prilikom čega se osjeća zadovoljstvo. Za razliku od intrinzične motivacije, ekstrinzična motivacija podrazumijeva razne nagrade, priznanja i društveni status (Reeve, 2010). U strukturi motivacije svake osobe dominantna je jedna grupa motiva. Ti motivi se konstantno ispoljavaju u različitim situacijama. Zbog toga je važno analizirati i utvrditi koji su motivi najznačajniji, odnosno šta je to što učenike pokreće na fizičku aktivnost (Vujanović, 2015).

Stručnjaci iz oblasti fizičkog vaspitanja i sporta nastoje da riješe pojavu povećane tjelesne težine djece, slabo razvijenih motoričkih sposobnosti koje nastaju zbog nedovoljne fizičke aktivnosti (Muminović et al., 2022). Motorička sposobnost je dio opšte psihofizičke sposobnosti koji se odnosi na nivo razvijenosti osnovnih kretnih latentnih dimenzija čovjeka, koje uslovljavaju uspješno kretanje (Mekić & Mavrić, 2016). Shodno tome, problem ovog istraživanja jeste stepen motivisanosti učenika starijeg osnovnoškolskog uzrasta za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu. U ranijim istraživanjima značajna razlika je uočena kada je riječ o aktivnom bavljenju sportom (sportski orijentisano vrijeme), gdje su mlađi adolescenti pripisivali više značaja navedenim aktivnostima za razliku od starijih adolescenata. U istraživanje su bili uključeni ispitanici u srednjoj i kasnoj adolescenciji, čiji je uzrast iznosio od 14 do 19 godina (Matić-Tandarić, 2019). Na osnovu prethodno determinisanog problema istraživanja, cilj istraživanja bio je utvrditi stavove učenika osnovne škole o motivaciji za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu u odnosu na socio-pedagoška obilježja učenika. Opšta hipoteza:

pretpostavljamo da postoji statistički značajna razlika o stavovima učenika osnovne škole o motivisanosti za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu.

METOD ISTRAŽIVANJA

Uzorak ispitanika

Uzorak ovog istraživanja predstavljalo je 133 učenika Osnovne škole "Branko Ćopić" Prnjavor (Republika Srpska, Bosna i Hercegovina). Od toga je: 45 (33,80%) učenika petih razreda, 42 (31,60%) učenika sedmih razreda i 46 (34,60%) učenika devetih razreda. Od ukupnog uzorka ovog istraživanja dječaka je bilo (muški pol) 74 (55,60%), a djevojčica (ženski pol) svega 59 (44,40%).

Uzorak mjernih instrumenata

Za potrebe ovog istraživanja samostalno su kreirana dva instrumenta. U sklopu tehnike skaliranja kao instrument korištena je petostepena skala Likertovog tipa. Skala 1. Stavovi učenika o motivaciji za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu „SUFVSV“ sastavljena je od 33 tvrdnje. Za svaku od navedenih tvrdnji učenici su izražavali stepen slaganja sa datom tvrdnjom na skali od 1 do 5. Brojevi predstavljaju sledeće: 1- U potpunosti se ne slažem, 2 – Slažem se, 3 – Nisam siguran/a, 4 – Uglavnom se slažem i 5- U potpunosti se slažem. Analizom relijabilnosti dobili smo zadovoljavajući nivo pouzdanosti $\alpha=0,92$.

U sklopu tehnike anketiranja korišten je 2. Anketni uputnik za učenike „AUU“. Anketni upitnik je sastavljen od 9 pitanja kombinovanog tipa.

Prikupljanje i analiza podataka

Istraživanje i prikupljanje podataka sprovedeno je u školskoj 2019/2020 godini. Ispitivani su učenici petih, sedmih i devetih razreda Osnovne škole „Branko Ćopić“ Prnjavor (Republika Srpska, Bosna i Hercegovina). Ispitanici su informisani o svrsi istraživanja, kao i o tome da je istraživanje anonimnog tipa. Nakon detaljnog objašnjenja o načinu popunjavanja petostepene skale Likertovog tipa i anketnog upitnika učenici su u prosjeku imali 15 do 20 minuta za popunjavanje istoga. Statistička obrada podataka vršena je primjenom softverskog paketa SPSS 20. for Windows pomoću kojeg su se izračunavali sljedeći parametri: frekvenciju i procenete, aritmetičku sredinu (M) i standardnu devijaciju (SD), χ^2 i koeficijent kontigencije i t-omjer i F-koeficijent.

REZULTATI

Na osnovu definisanih socio-pedagoških obilježja učenika i ujedno zavisnih varijabli ovog istraživanja: pol učenika, razred koji pohađaju, školski uspjeh i uključenost učenika u sportske vanškolske aktivnosti. U nastavku rada biće tabelarno prikazani rezultati istraživanja kod kojih je utvrđena statistički značajna razlika stavova učenika o vremenskom periodu, načinu organizacije i motivisanosti učenika za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu.

U Tabeli 1 prikazani su dobijeni rezultati koji se odnose na stavove učenika o vremenskom periodu koji imaju u toku dana za organizaciju slobodnog vremena.

Tabela 1. Stavovi učenika o vremenskom periodu koji imaju u toku dana za provođenje slobodnog vremena

Vremenski period	Pol		Ukupno	λ^2	df	Sig.
	Muško	Žensko				
Nemam vremena	1	1	2			
Manje od 1h	5	8	13			
2h do 3h	22	31	53			
Do 4h	19	14	33			
Više od 4h	27	5	32			
Ukupno	74	59	133	16,62	4	0,00**

**Statistički značajna razlika na nivou 0,01.

Kada je riječ o stavovima učenika o vremenskom periodu koji imaju u toku dana za provođenje slobodnog vremena statistički značajna razlika utvrđena je samo kada je u pitanju pol učenika, a ona iznosi 0,01. Dobijeni rezultati su prikazani u Tabeli 1. Najveći postotak muškog pola je dalo odgovor da je vremenski period koji imaju za provođenje slobodnog vremena više od 4 časa, dok je kod djevojčica to period od 2 do 3 časa dnevno.

Kada se govori o stavovima učenika o vremenskom periodu koji imaju u toku dana za provođenje slobodnog vremena u odnosu na razred koji pohađaju, školski uspjeh i uključenost učenika u sportske vanškolske aktivnosti tokom statističke analize dobijenih podataka nije utvrđena značajna razlika.

Nakon analize vremenskog perioda koji učenici imaju za provođenje slobodnog vremena slijedi prikaz rezultata o načinu na koji učenici najčešće provode svoje slobodno vrijeme. Statistički značajna razlika utvrđena je u odnosu na razred učenika i uključenost učenika u sportske aktivnosti. Pol i školski uspjeh učenika ne utiče na način organizacije slobodnog vremena.

U Tabeli 2 i Tabeli 3 su prikazani dobijeni rezultati istraživanja kod kojih je utvrđena statistički značajna razlika u načinu organizacije slobodnog vremena učenika starijeg osnovnoškolskog uzrasta.

Tabela 2. Način provođenja slobodnog vremena učenika u odnosu na razred koji pohađaju

Način	Razred			Ukupno	λ^2	df	Sig.
	V	VII	IX				
Gledam TV	5	7	2	14			
Čitam knjige	4	2	3	9			
Surfam na internet	6	8	16	30			
Bavim se sportom	15	20	12	47			
Nešto drugo	15	5	13	33			
Ukupno	45	42	46	133	16,03	8	0,04*

**Statistički značajna razlika na nivou 0,05.

Na nivou uzorka ispitanika učenika petih, sedmih i devetih razreda u odnosu na način na koji provode svoje slobodno vrijeme statističkom analizom utvrđeno je da učenici najmanje provode slobodno vrijeme u čitanju knjiga, dok je najučestalije način provođenja slobodnog vremena bavljenje sportom kod petih i sedmih razreda, a kod devetih surfanje na internetu (Tabela 2).

Tabela 3. Način provođenja slobodnog vremena i uključenost učenika u sport

Način	Uključenost u sport		Ukupno	λ^2	Df	Sig.
	Da	Ne				
Gledam TV	6	8	14			
Čitam knjige	2	7	9			
Surfam na internetu	17	13	30			
Bavim se sportom	41	6	47			
Nešto drugo	11	22	33			
Ukupno	77	56	133	30,80	4	0,00**

**Statistički značajna razlika na nivou 0,01.

Prema rezultatima iz Tabele 3 može se zaključiti da učenici koji su uključeni u sport najčešće slobodno vrijeme provode u bavljenju sportskim aktivnostima, njih čak 41 od 77 učenika. Od 77 učenika koji se bave sportom samo 2 učenika su označila da čitaju knjige u svoje slobodno vrijeme i njih 6 da gleda TV (Tabela 3).

Kroz dalju analizu dobijenih podataka nije utvrđena statistički značajna razlika u odnosu na pol i školski uspjeh učeniku starijeg osnovnoškolskog uzrasta u odnosu na način organizacije slobodnog vremena.

Nakon analize podataka dobijenih kroz anketni uputnik slijedila je i analiza dobijenih rezultata uz primjenu drugog instrumenta ovog istraživanja. Uz primjenu petostepene skale Likertovog tipa došlo se do rezultata o stepenu motivisanosti učenika za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu.

Pol, razred koji učenici pohađaju i školski uspjeh učenika ne utiče na njihovu želju za bavljenjem fizičke aktivnosti. Kod ispitanih učenika utvrđena je jedino statistički značajna razlika u motivisanosti učenika za fizičko vaspitanje kada je u pitanju uključenost učenika u vanškolske sportske aktivnosti. U Tabeli 4 prikazani su dobijeni rezultati.

Tabela 4. Motivisanost učenika za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu u odnosu na uključenost učenika u vanškolske sportske aktivnosti

Uključenost u sport	N	M	SD	t	df	Sig.
Uključen	77	107,70	17,69			
Nije uključen	56	84,38	27,04			
Ukupno	133			6,01	131	0,00**

**Statistički značajna razlika na nivou 0,01

Na nivou ukupnog uzorka učenika starijeg osnovnoškolskog uzrasta, njih 133, u vanškolske sportske aktivnosti je uključeno 77 učenika, dok njih 56 nije uključeno u sport. Ustanovljena statistička razlika iznosi 0,01.

Na osnovu cjelokupnih dobijenih rezultata može se zaključiti da je u osnovnim školama motivisanost učenika starijeg osnovnoškolskog uzrasta slaba. Nema visoke motivacije za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu. Blagi stepen motivacije za fizičko vaspitanje primjećen je tek kod vrlodobrih učenika (M=99,70 i SD=26,00).

DISKUSIJA

Cilj ovog istraživanja bio je da se ispita da li i u kojoj mjeri socio-pedagoška obilježja učenika starijeg osnovnoškolskog uzrasta doprinose stepenu motivisanosti učenika za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu. Definisana socio-pedagoška obilježja učenika su: pol, razred koji pohađaju, školski uspjeh i uključenost učenika u vanškolske sportske aktivnosti. U tu svrhu sprovedeno je kvantitativno istraživanje. Statistički značajna razlika kod rezultata koji se odnose na vremenski period učenika koji imaju za organizaciju slobodnog vremena uočena je jedino kada je u pitanju pol učenika (Tabela 1). Kada se govori o načinu na koji učenici starijeg osnovnoškolskog uzrasta provode svoje slobodne vrijeme statistički značajna razlika utvrđena je samo kod socio-pedagoškog obilježja koje se odnosi na razred koji pohađaju i uključenost učenika u sportske aktivnosti (Tabela 2 i Tabela 3). Statistički značajna razlika motivisanosti učenika osnovne škole za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu u odnosu na socio-pedagoška obilježja postoji samo u jednom slučaju. Dobijeni rezultati ukazuju na razliku o uključenosti učenika u vanškolske sportske aktivnosti (Tabela 4).

Iako fizičko vaspitanje ima pozitivan uticaj na funkcionalne i motoričke sposobnosti učenika, a posebno u periodu puberteta učenici nisu u dovoljnoj mjeri motivisani za realizaciju istih (Mekić et al., 2021). Dobijeni rezultati ukazuju na to da je motivisanost učenika starijeg osnovnoškolskog uzrasta za fizičko vaspitanje slaba. Blagi stepen motivacije za fizičko vaspitanje primjećen je tek kod vrlodobrih učenika.

Veliki broj istraživanja koji je sproveden u poslednjih dvadeset godina došao je do sličnih i poražavajućih rezultata. Autori kroz istraživanja navode sljedeće zaključke (Mahan et al., 2006; Ilić et al., 2009), učestalost prekomjerne tjelesne težine kod djece je u zabrinjavajućem porastu, gojaznost je drugi po redu faktor rizika za nastanak poremećaja zdravlja djeteta, poremećaj zdravlja najčešće dolazi u periodu djetinjstva i adolescencije, fizička aktivnost ima značajan uticaj u regulisanju prekomjerne tjelesne mase kod djece, kao i to da društvo mora biti uključeno u afirmaciju fizičkog vežbanja u cilju prevencije bolesti i podsticanja zdravog psiho-fizičkog razvoja djece. Uključivanje i izvođenje sportskih aktivnosti predstavlja faktor razvoja sportske motivacije. Baveći se sportom, pojedinac zadovoljava niz ličnih potreba (da komunicira i da se druži, da ima ugled i da se osjeća srećnim i zadovoljnim). Bavljenje sportom može vrijednosnu orijentaciju pojedinca prema sportu podići na nivo lične vrijednosti. Razvoj motivacije zavisice od toga kako će pojedinac doživljavati svoju sportsku aktivnost, kako će reagovati na uspjehe i neuspjehe, pohvale i kritike, takmičenja i slično. Sve navedeno zavisi od njegovih interesovanja, sposobnosti, navika, želje za napredovanjem i želje za uspjehom (Dunderović, 1996).

Đokić i sar. (2014) na uzorku učenika starijeg osnovnoškolskog uzrasta sproveli su istraživanje s ciljem procjene vannastavne fizičke aktivnosti i fizičke forme. Analize su sprovedene prema polu, školskom uzrastu i vannastavnoj fizičkoj aktivnosti. Nažalost i u ovom istraživanju krajnji rezultati ukazuju da je kardiorespiratorna forma uglavnom ispod nivoa dobrih u odnosu na optimalne kriterijume, a da fizička neaktivnost znatno utiče na gojaznost i slabo zdravlje učenika. Navedeni podaci su u uzročno-posljedičnoj vezi sa stepenom motivacije učenika za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu i realizovanim istraživanjem. Razvoj motiva za postignućem kroz sportske aktivnosti omogućuje zadovoljenje niza drugih motiva. Ti motivi su važni za realizaciju ličnih potreba, a samim tim i na pozitivan stav o vrijednosti sporta (Popadić & Ćorluka, 2016). Kardiovaskularna oboljenja nisu karakteristična za dečiji uzrast, ali istraživanja ukazuju da deca sa manjom fizičkom aktivnošću imaju predispoziciju prema riziku od ovih oboljenja (Wedderkopp et al., 2003).

Cilj narednog istraživanja bio je utvrđivanje razlika u motoričkim sposobnostima između učenika koji su podijeljeni prema nivou fizičke aktivnosti u slobodnom vremenu. Rezultati istraživanja pokazali su da učenici koji se bave dodatnim fizičkim aktivnostima u slobodno vrijeme imaju bolje rezultate u motoričkim sposobnostima (Badrić et al., 2015). Razvoj djece i mladih moguće je sveobuhvatnije sagledati iz perspektive užeg i šireg društvenog okruženja. Okruženje znatno utiče na njihovu socijalnu i društvenu prihvaćenost i formiranje navika (Tubić, 2006). Za uspješan razvoj djece važna je interakcija individue i pozitivnog okruženja. Sadržaji i aktivnosti u slobodnom vremenu mogu se povezati s nizom pozitivnih vaspitnih i društvenih ciljeva (Valjan-Vukić, 2013).

Na osnovu predstavljenih rezultata istraživanja može se zaključiti da je kvalitet slobodnog vremena djece jedan od osnovnih problema današnjice. Neadekvatna organizacija slobodnog vremena neposredno utiče na psiho-fizički razvoj i zdravlje.

Analiza načina provođenja slobodnog vremena pruža uvid u jedan vrlo važan segment svakodnevnoga života mladih (Ilišin, 2007).

Kroz buduća istraživanja trebalo bi se težiti ka većem uzorku učenika kako bi se dobili kompletniji podaci i šira slika o motivisanosti učenika za fizičko vaspitanje u slobodnom vremenu. Uz to, dobrim se čini u narednom periodu realizovati istraživanje kombinovanog tipa. Uz dobijene kvantitativne podatke u narednom periodu bi se mogla sprovesti komparacija dobijenih podataka o motivisanosti učenika za bavljenje fizičkom aktivnosti u slobodno vrijeme u 2019/2020 godini i 2023/2024 godini i istoj osnovnoj školi. Takođe, kvalitativne informacije bi omogućile da se bolje razumije šta je to što djecu motiviše na fizičku aktivnost, a šta ih demotiviše.

Kako obrazovne institucije, tako i cjelokupno društvo treba razvijati svijest kod mladih o unapređenju i očuvanja zdravlja (Brooks & Magnusson, 2006). Primjenom fizičkih aktivnosti u slobodnom vremenu učenici će produktivno djelovati na svoj psiho-fizički razvoj i pozitivno uticati na stvaranje životnih navika (Paspalj et al., 2022).

ZAKLJUČAK

Fizička aktivnost je neophodan faktor za pravilan i sveobuhatan psiho-fizički razvoj djece. Posebna pažnja se treba posvetiti organizaciji slobodnog vremena učenika. Najznačajniji faktor u vaspitanju djece jeste porodica. Porodica je nezamjenljiva sredina u kojoj se dijete formira kao ličnost. Uz porodicu škola treba težiti ka kreativnom i sportsko-rekreativnom organizovanju slobodnog vremena učenika. Na osnovu dobijenih rezultata može se zaključiti da je motivisanost učenika starijeg osnovnoškolskog uzrasta za fizičko vaspitanje slaba. Neophodno je da cjelokupno društvo kroz međusobnu saradnju roditelja i škole djeluje s ciljem motivisanja učenika za organizaciju fizičkih aktivnosti u svome slobodnom vremenu. Na taj način postoji vjerovatnoća da će se pozitivno uticati na razvoj motoričkih sposobnosti učenika, na cjelokupan psiho-fizički razvoj učenika ali i na poboljšanje njegovog kvaliteta života i sprečavanja nastanka bolesti sadašnjice.

LITERATURA

- Badrić, M., Sporiš, G., & Krističević, T. (2015). Razlike u motoričkim sposobnostima učenika prema razini tjelesne aktivnosti u slobodno vrijeme. *Hrvatski športskomedicinski vijesnik*, 2(30), 92-98.
- Bitar, A., Vernet, J., Coudert, J., & Vermorel, M. (2006). Longitudinal changes in body composition, physical capacities and energy expenditure in boys and girls during onset of puberty. *European Journal of Nutrition*, 39, 157-168.
- Brooks, F., & Magnusson, J. (2006). Taking Part Counts: Adolescents' Experiences Of The Transition From Inactivity To Active Participation In School-Based Physical Education. *Health Education Research*, 21(6), 872-83.
- Di Pietro, L. (1999). Physical activity in the prevention of obesity: current evidence and research issues. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 31(11), 542-601.
- Dunderović, R. (1996). *Psihologija sporta*. Fakultet fizičke kulture, Novi Sad.
- Ilić, M., Jelenković, B., & Vasić, B. (2009) Učestalost gojaznosti i povećanog rizika za nastanak gojaznosti kod dece pred upis u školu u Zaječaru. *Timočki medicinski glasnik*, 34(1), 136.
- Đokić, Z., Idrizović, K., Dulić, S., & Levajac, D. (2014). Vannastavna fizička aktivnost djece starijeg školskog uzrasta i nivo kardiiorespiratorne forme. *Sportske nauke i zdravlje*, 4(2), 93-101.
- Fraser – Thomas, J., Côté, J., & Deakin, J. (2005). Youth sport programs: an avenue to foster positive youth development. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 10(1), 19 – 40.
- Hasanbašić, E. (2022). Škola po mjeri učenika i nastavnika. *Zbornik radoa nauka i društvo*, 1(1), 288 – 299.
- Ilišin, V. (2007). Slobodno vrijeme i interesi mladih. *Znanost i društvo* 23, 179-201.
- Marković, E., Vidosavljević, S., Krulj, J., & Lazović, N. (2022). Psihološki faktori formiranja proenviromentalnih stavova kod dece. *SportLogia* 18(1), 57 – 64.
- Mahan, L. K. (2004) Family-focused behavioral approach to weight control in children. *Pediatric Clinics of North America*, 34, 983-996.
- Matić-Tandarić, M. (2019). Slobodnovremenske aktivnosti učenika srednjih škola. *Odgojno-obrazovne teme*, 2(3), 7 – 24.
- Mekić, R., Mavrić, A., Čaprić, I., Zećirović, A., & Mekić, M. (2021). Efekti časa fizičkog vaspitanja na funkcionalne sposobnosti učenika. *Sport i zdravlje* 16(1), 7 – 15.
- Mekić, R., & Mavrić, A. (2016). Uticaj sportske gimnastike natransformaciju i koordinacije ravnoteže. *Sport i zdravlje*, 11(1), 28-36.
- Muminović, J., Pržulj, R., & Jovanović, R. (2022). Uticaj visokointenzivnog treninga kod učenika. *Sport i zdravlje*, 1, 31-42.
- Nikolić, N., & Pandurević, M. (2017). Uticaj fizičke aktivnosti na redukciju telesne mase kod dece uzrasta od 10 godina. *Sport i zdravlje* 12(2), 50 – 55.
- Popadić, B., & Ćorluka, B. (2016). Motivacija za postignućem i opšti stav o vrijednostima sporta. *Časopis za društvena pitanja*, 2, 157-175.
- Previšić, V. (2000). Slobodno vrijeme između pedagogijske teorije i odgojne prakse. *Napredak*, 4, 403 – 410.

Paspalj, D., Rađević, N., Vulin, L., & Kovačević, S. (2022). Polni dimorfizam i samoprocjene motoričkih sposobnosti studenata fakulteta bezbjednosnih nauka. *Sport i zdravlje*, 1, 16-30.

Pintrich, P. R., & Schunk, D. H. (2002). *Motivation in Education. Theory, research and applications*. Prentice Hall Merrill.

Potkonjak, N. (1989). *Pedagoška enciklopedija*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Reeve, J. (2010). *Razumijevanje motivacije i emocija*. Naklada Slap.

Simić, K., & Letić, M. (2021). Uticaj mas-medija na vaspitanje djece. *Evropska revija*, 2(14), 21 – 29.

Scuggs, P.W., Beveridge, S.K., Eisenman, P.A., Watson, D.L., Shultz, B.B., & Ransdell, L. B. (2003). Quantifying physical activity via pedometry in elementary physical education. *Medicine of Sport and Exercise*, 35, 1065-1071.

Stoiljković, S., Živković, M., & Stošić, D. (2011). Fizička aktivnost i ljudsko zdravlje. *Sport i zdravlje*, 6(1), 54-59.

Tsigos, C., Hainer, V., Basdevant, A., Finer, K., Fried, M., Mathus-Vliegen, E., Mičić, D., Maislos, M., Roman, G., Schutz, Y., Toplak, H., & Zahorska-Markiewicz, B. (2008). Management of Obesity in Adults. *European Clinical Practice Guidelines*, 1(2).

Tubić, T. (2006). Neki psihološki aspekti bavljenja fizičkim aktivnostima dece od 4 do 10 godina. U Bala, G. (ur.), *Antropološki status i fizička aktivnost dece i omladine (271-279)*. Novi Sad: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.

Valjan-Vukić, V. (2013). Slobodno vrijeme kao "prostor" razvijanja vrijednosti u učenika. *Magistra ladertina*, 1(8), 59-73.

Vujanović, S. (2015). Motivacija i sport. *Aktuelno u praksi (časopis za naučno – stručna pitanja u segmentu sporta)*, 19 – 25.

Wedderkopp, N., Froberg, K., Hansen, H.S., Riddoch, C.J., & Andersen, L.B. (2003). Cardiovascular risk factors cluster in children and adolescents with low physical fitness: The European Youth Heart Study (EYHS). *Pediatric Exercise Science*, 15, 419-427.

MOTIVATION OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS FOR PHYSICAL EDUCATION IN THEIR FREE TIME

ORIGINAL SCIENTIFIC ARTICLE

Summary: The aim of this research was to examine whether and to what extent socio-pedagogical characteristics of older elementary school students contribute to their motivation for physical education in their free time. Defined socio-pedagogical characteristics of students include gender, grade level, academic performance, and students' involvement in extracurricular sports activities. The population consisted of students from 'Branko Copic' Elementary School in Prnjavor (Republica Srpska, Bosnia and Herzegovina). The sample included a total of 133 students, of which: 45 (33.80%) were fifth-grade students, 42 (31.60%) were seventh-grade students, and 46 (34.60%) were ninth-grade students. For this purpose, a quantitative research approach was applied. The research tasks defined in the study represent fundamental aspects of the problem and the research subject. A self-created five-point Likert-type scale "SUFVSV" was used to assess students' motivation for physical education in their free time. The reliability analysis yielded a satisfactory level of reliability $\alpha=0.92$. The "AUU" questionnaire was used to gather information about the socio-pedagogical characteristics of the participants, how students spend their free time, and the time intervals available for leisure activities during the day. The results obtained indicate that the motivation of elementary school students for physical education is weak. A mild level of motivation for physical education was observed only among very good students.

Keywords: physical activity, elementary school students, student motivation, leisure time after completing tasks

---

Primljeno: 26.10.2023.

Odobreno: 09.11.2023.

Korespondencija:

Jovana Njegovan
JU OŠ "Branko Ćopić" Prnjavor
Milana Tepića, br. 26 Prnjavor 78430
E-mail: njegovan.j@gmail.com